

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 288

van **LORIN PARYS**

datum: 5 februari 2020

aan **WOUTER BEKE**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Arrestatie van minderjarigen door de politie - Kindreflex

Het Kinderrechtencommissariaat stelt in zijn jaarverslag 2018-2019 de manier waarop arrestaties van minderjarigen door de politie gebeuren, aan de kaak. Ook rond deze problematiek ontving het commissariaat het laatste jaar verschillende meldingen.

Een arrestatie kan voor een minderjarige een traumatische ervaring zijn. Daarom pleit de Kinderrechtencommissaris voor een kindreflex bij de politiediensten. Concreet zou het gaan om een deontologische code of kader dat de ordediensten kunnen hanteren wanneer een minderjarige wordt aangehouden. Vooral bij interventie-eenheden wordt dit aangemoedigd, omdat zij geen opleiding genieten die ook op jongeren toegespitst is.

Uit overleg tussen de Kinderrechtencommissaris en verschillende politiediensten blijkt er wel animo te zijn bij de ordediensten om deze kindreflex in te voeren, maar botsen zij op interne structuren en een gebrek aan regelgeving rond deze doelgroep.

1. Hoeveel minderjarigen werden de laatste 5 jaar door politiediensten gearresteerd? Graag een overzicht per jaar, per politiedienst, per geslacht en per woonplaats.
 - a) Wat waren de voornaamste feiten waarvoor minderjarigen gearresteerd werden? Graag ook een overzicht per woonplaats en geslacht.
 - b) Welke opvolging kregen deze jongeren na hun arrestatie? Graag ook een overzicht per woonplaats en geslacht.
2. Op welke manier zal de minister samenwerken met zijn federale collega om deze kindreflex voor de politiediensten uit te werken? Heeft de minister hier al stappen in genomen?
3. Kan de minister de cijfers geven betreffende het aantal minderjarigen dat de laatste 5 jaar moest overnachten in een politiecel of de volwassenenpsychiatrie? Graag een overzicht per jaar en of de jongere verbleef in een cel dan wel in de volwassenenpsychiatrie, alsook de duur van het verblijf.
4. Het Kinderrechtencommissariaat liet in zijn jaarverslag ook weten dat de EU-richtlijn 2016/800 betreffende het recht van een minderjarige om tijdens een verhoor bijgestaan te worden door een volwassene en een jeugadvocaat nog niet in werking was getreden. De deadline hiervoor was juni 2019.

Wat is hier de huidige stand van zaken?

ANTWOORD

op vraag nr. 288 van 5 februari 2020

van **LORIN PARYS**

1. We verwijzen hiervoor naar de conclusies en aanbevelingen van het recente onderzoek (2019) "Minderjarigen in een politiecel of de volwassenenpsychiatrie. Exploratief onderzoek over frequentie en aanpak" door het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, waarvan het eindrapport terug te vinden is op <https://steunpuntwvg.be/onderzoeksprogramma/ef20-celslapers>. Uit dit rapport blijkt dat er op niveau van de politiezones geen uniforme registratie is voor het verblijf van minderjarigen in een politiecel. We ondersteunen dan ook de volgende analyse en aanbeveling: *"Door de afwezigheid van registratie op niveau van de politie(zone) kan de doelgroep niet in kaart gebracht worden. Het ontbreekt aan een uniforme registratie van de aanleiding en de duur. Vanuit Binnenlandse Zaken wordt nu initiatief genomen om in overleg met de politiezones en de gemeenschappen een uniforme registratie op te zetten. Er wordt toegewerkt naar een eenvoudige en eenduidige registratie van de aanleiding. Daaruit moet bijvoorbeeld opgemaakt kunnen worden of er sprake is van een (verdenking van een) delict of van een verontrustende situatie (VOS). Deze registratie is noodzakelijk om de huidige beleidsmaatregelen te evalueren en het beleid bij te sturen, ook naar de inschatting van de noodzakelijke hulp en ondersteuning."*
2. Wat we de "kindreflex" noemen, werd in Vlaanderen recent (in 2018-2019) ontwikkeld voor en met de volwassenzorg binnen de geestelijke gezondheid. Het gaat namelijk om een eenvoudig instrument dat preventief wordt ingezet. Het komt erop neer dat hulpverleners die met volwassenen werken, met hun cliënten in gesprek gaan over de kinderen in het gezin. Ze krijgen een aantal eenvoudige handvaten om hun cliënten te ondersteunen in hun rol als ouder, om een rustig gezinsklimaat te herstellen, andere professionals te betrekken voor ondersteuning in het gezin en als ze ongerust zijn over de kinderen verdere stappen te zetten. Het uitgangspunt is dat de problematiek van een ouder impact heeft/kan hebben op de ouderrol, de gezinssituatie en het opgroeien van de kinderen. De kindreflex is toepasbaar voor meerdere sectoren. Er komen investeringen om de kindreflex uit te breiden naar de Centra voor Algemeen Welzijn (CAW's), de spoeddiensten van de ziekenhuizen en, in overleg met collega minister Zuhal Demir, ook naar de Justitiehuisen.
Uit uw vraagstelling, lijkt het dat u eerder doelt op leeftijdsaangepaste richtlijnen inzake arrestatie en ook de inrichting van bijvoorbeeld lokalen die door de politiediensten worden gebruikt. Uit de aanbevelingen uit bovenstaand onderzoek werd dit tevens opgenomen in de aanbevelingen.
Zoals u weet, valt dit onder de bevoegdheden van de federale minister van Binnenlandse Zaken. We hebben ook hier een stand van zaken opgevraagd.
3. We verwijzen naar ons antwoord op vraag 1. voor wat betreft de overnachtingen in een politiecel en rapportage inzake volwassenenpsychiatrie. Aanvullend kunnen we U nog meegeven: de jaarverslagen van Zorginspectie over de toepassing van de wet op de bescherming van de persoon van de geesteszieke in Vlaanderen tonen de cijfergegevens van de gedwongen opnames. Recent publiceerde Zorginspectie nog de cijfers voor 2017
(<https://www.vlaanderen.be/publicaties/jaarverslag-omtrent-de-toepassing-van-de-wet-op-de-bescherming-van-de-persoon-van-de-geesteszieke-in-vlaanderen>).

Over de jaren heen krijgen we het volgende beeld, het merendeel van de jongeren die in een volwassenpsychiatrie worden opgenomen zijn > 15 jaar, volgens de regelgeving is het mogelijk een minderjarige vanaf 15 jaar op te nemen:

0-14 jaar					
	2013	2014	2015	2016	2017
Zonder K-dienst	3	7	5	4	4
Met k-dienst	23	12	20	14	18
15-17 jaar					
	2013	2014	2015	2016	2017
Zonder K-dienst	44	40	57	45	49
Met k-dienst	49	64	51	46	61

We zien een soort gelijk beeld als we de gedwongen opnames bekijken, hieronder het aantal minderjarigen die via de procedure van gedwongen opname werden opgenomen in de volwassenenpsychiatrie.

2014 : 95 (waarvan 9 < 15 jaar)

2015: 96 (waarvan 8 < 15 jaar)

2016: 75 (waarvan 6 < 15 jaar)

2017: 88 (waarvan 8 < 15 jaar)

2018: 88 (waarvan 10 < 15 jaar)

- De EU-richtlijn is van toepassing op kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure. In de richtlijn werd geen definitie opgenomen over het begrip 'strafprocedure'. Considerans 17 van de richtlijn bepaalt: "Deze richtlijn dient uitsluitend van toepassing te zijn op strafprocedures. Ze mag niet van toepassing zijn op andere soorten procedures, in het bijzonder procedures die speciaal voor kinderen zijn ontworpen en die tot beschermende, corrigerende of opvoedkundige maatregelen kunnen leiden." In Vlaanderen werd - met het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht - gekozen voor een constructief verantwoordelijkheidsmodel, met een aparte set van regels en interventies voor zij die voor hun 18 feiten gepleegd hebben, te onderscheiden van het strafrecht. Het Vlaamse jeugddelinquentierecht valt daarom in beginsel buiten het toepassingsgebied van de richtlijn.

Toch zijn er bepalingen uit de richtlijn waarvoor de Vlaamse overheid zich wel bevoegd acht en die ze dan ook aangemeld heeft bij de Europese Commissie. Voor wat betreft het jeugddelinquentierecht verwijzen we naar de bepaling inzake de uithandegiving. Artikel 38, §2 van het Decreet betreffende het jeugddelinquentierecht bepaalt: "Als de minderjarige verdachte op het tijdstip van het plegen van het jeugddelict zestien jaar of ouder was en de jeugdrechtbank een van de sancties, vermeld in artikel 29, §2 (lees: de sancties uit het jeugddelinquentierecht), niet geschikt acht, kan ze de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en de zaak naar het openbaar ministerie verwijzen, met het oog op vervolging voor de bevoegde rechtbank die het *gemeen strafrecht en de gemeenrechtelijke strafprocedure* toepast. Vanaf het moment dat de jeugdrechtbank een jongere uithandengegeven heeft, wordt met andere woorden het (federale) strafrecht en de -procedure toegepast. Het is de federale overheid die zal moeten waken over de toepassing van de Europese richtlijn.